

Å dra opp til *Soria Moria* for å lære seg å skrive

AV INGER MARIE LID, TEOLOG

33 leger, 33 bærbare pc'er og en forfatter i et knøtt lite værelse på Soria Moria. Anledning: Primærmedisinsk uke. Utposten arrangerer skrivekurs, lærer på kurset er forfatteren Solveig Aareskjold.

'Eg skriv i sjølforsvar.'

Dette er forordet i Solveig Aareskjold's siste bok «Kunsten å bu i hus» i sin helhet.

Utpostens skrivekurs hadde vel for de fleste fremmøtte neppe samme eksistensielle tyngde som Aareskjolds forord. Populært var det likevel, et av de mest fulltegnede på primærmedisinsk uke, rommet var fylt til randen, alle datamaskiner var opptatt. Det lille rommet føles enda mindre fordi noe skal skje, vi fremmøtte skal være kreative og lage tekster. Angsten for den tomme skjerm og det hvite ark kryper nærmere, hvorfor var man kommet, og hva skulle skrives. – Har jeg i det hele tatt noe å fortelle?, spør man seg selv der man sitter tett i tett og midt i mellom to sidemenn av begge kjønn og venter på at det skal starte.

Aareskjold står foran oss med ei bok i hånden, leser fra eget essay og utfordrer alle på verdensbildet vi holder oss med, de kontrakter samfunnet er bygget opp omkring. Slik Aareskjold ser det, består samfunnet av kontrakter vi alle inngår. «Far og mor er best i verden» er en kontrakt de fleste barn lever innenfor. Pubertetsopprøret hvor foreldrene står avkledd foran den forskrekkede og desillusjonerte ungdom er eksempel på en kontrakt som faller. «Familien er et godt sted å være» er en kontrakt mange av oss lever innenfor gjennom hele livet. Når man skriver tekster for en offentlighet er det mulig å skrive innenfor en slik kontrakt, hvor teksten støtter opp om en samfunnsorden. Dette er forholdsvis gode og fine tekster å skrive som ofte

møtes med takknemlighet. Skriver man tekster som bryter med kontrakten derimot, får man straks større problemer.

– Det kan virke klargjørende for den enkelte skribent å vite om det man skriver er en tekst som bekrefter og støtter opp om en samfunnskontrakt, eller om teksten har et innhold som bryter med denne, sier Aareskjold. Det hele er tydelig formidlet, enkelt, med en varm kraft og styrke, utfra en grunnleggende aksept av de fremmøttes åpne eller skjulte forventninger og antakelser. Hun står bare der, ser på blikkene fra alle benkene og sier at det noen ganger kan føles litt vanskelig hvis det man skriver er en tekst som utfordrer en gjeldende samfunnskontrakt.

Noen på kurset har god selvtillit på å skrive, andre er mer forsiktige. Presentasjonen viste at de fleste har hatt en eller flere tekster på trykk, men alle vil lære mer om å formidle erfaringer og drøfte problemstillinger gjennom ord og tekst.

Sidemannen min sitter med en tekst som er vanskelig å skrive. Den er så godt som ferdig i hodet, men finner ikke

FOTO: TORGEIR GILJE LID

sin form på skjermen. Skribenten selv er i tvil om den overhodet kan skrives, eller om det vil by på for mange vanskeligheter. Vil leseren se de mennesker han ønsker å skildre som han ser dem, eller vil det bare bli kuriøst og nærmest feil bruk av enkelt-skjebner som for ham er viktige. Introduksjonen til kurset var en oppfordring om å «skrive sitt fag». Det er som et program fra litterære debatter i fordums tid: Skriv ditt fag! Gjør de private erfaringer og faglige tvil og overveielser felles! Finn et språk som du kan formidle opplevelser til kollegaer og samfunn med!

FOTO: TORGEIR GILJE LID

Samfunnet trenger legers tanker og ord, leger trenger å stå åpent frem med tvil og vanskelige overveielser. Ingen er ufeilbarlig, mange medisinske valg og overveielser er vanskelige og tvetydige også i etterpåklokskapens lys. En lege som kan skrive sitt fag og forholde seg til kompliserte og ikke bare komplekse sammenhenger vil lettere kunne gå i dialog om de situasjoner som ikke har en enkel og entydig god utgang. Det handler om å være tilstede i eget liv og egen arbeidssituasjon i møte med både kollegaer, pasienter og samfunn. Selv er jeg teolog, og tilhører dermed et fag som i lengre tid har kjempet med liknende problemstillinger. Nå er de ikke så påtrengende lenger, men det skyldes mest at teologien ikke er så viktig for samfunnet som før.

Hvis man som lege er redd for å ta feil og samtidig redd for ikke å være sikker kan man fort havne i en situasjon med for mye prestisje og for mye å forsvare. Historien til min sidemann handlet om en lege i høy posisjon som behandlet en liten pasient utfra fordommer og skråsikkerhet i stedet for på bakgrunn av et møte med et menneske i en vanskelig situasjon. Faktisk hadde vedkommende lege ikke en gang møtt pasienten selv, men skrev ut medisiner på bakgrunn en vurdering av barnet som bygget på kjennskap til vedkommendes familiære bakgrunn og sosiale plass i samfunnet. Skriveren antydte en sosial slagside i medisinen idet han påpekte at velfungerende familier ikke ble utsatt for samme praksis fra denne legen. Klart en tekst som ville bryte med kontrakten som sier at leger er solidariske med hverandres faglige valg, og at legen vet best. Kunne den skrives, undret sidemannen. Kunne man unnlate å skrive den?

Å skrive sitt fag kan være vanskelig fordi det er vanskelig å skrive fullstendige setninger som flyter godt. Det kan også være vanskelig fordi kommunikasjon mellom mennesker er vanskelig. Alle leger som har hatt en pasient på sitt kontor med diffuse plager og smerter, og så virkelig forsøkt å forstå hva det er denne pasienten forteller, vet at kommunikasjon er vanskelig. Enhver lege eller hvem som helst som har prøvd å forklare hvordan en har det når det gjør vondt i sjelen eller i kroppen, vet det samme. Men å skrive sitt fag som lege kan også være vanskelig fordi man risikerer å tre ut av det kollegiale fellesskapet og den kontrakten som leger og legeforening befinner seg innenfor.

Jeg vet ikke hva sidemannen gjorde med teksten sin, kanskje har den allerede stått på trykk i stedets lokalavis? Av mengden tekster Solveig Aareskjold fikk til gjennomlesning på denne kursdagen, så vi at kreativiteten og viljen til å uttrykke seg var sterk. En for en ruslet man ut på gangen og fikk tips og tilbakemelding fra en forfatter i forhold til sin tekst. Det var flott! Ikke bare lærte man å lage setninger som flyter. Kommunikasjonens til tider store besværligheter kom også til syne fordi man alltid skriver om noe når man skriver.

Arraskjold delte villig med oss fra sitt eget overskudd av fremragende essays. Diskusjonen som fulgte var engasjert og frimodig, også i forhold til Aareskjolds egne tekster. Fokus på tekstenes plassering innenfor eller på siden av samfunnskontrakter viste at et voksent mot noen ganger er nødvendig for at en tekst skal bli skrevet og komme på trykk.